

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

EXECUTIVE SUMMARY

1. De Surinaamse Federatie van Belastingadviseurs (SFB) heeft op 20 oktober 2017 in Ballroom Torarica een seminar georganiseerd met als thema *“Fiscale wetgeving als basis voor duurzame ontwikkeling”*. Het seminar werd geopend met een toespraak van de voorzitter van de Nationale Assemblée, mevrouw Jennifer Geerlings-Simons. Hierna gaf SFB-voorzitter Roy Shyamnarain een toelichting op het thema van het seminar, gevolgd door twee inleidingen onder de verzameltitel *“BTW: Belasting of Toegevoegde Waarde?”* en een paneldiscussie. De inleidingen zijn verzorgd door de fiscalisten Roy Rijger en Milton van Brussel. In het panel zaten naast de beide inleiders verder Roy Shyamnarain, Marlon Telting (VSB), Winston Ramautarsing (VES) en Armand Zunder (Ravakur/SER). Henna Draaibaar was de moderator van de dag.
2. In haar toespraak gaf DNA-voorzitter mevrouw Geerlings aan dat belastingen een wezenlijk onderdeel zijn van de nationale economie. De overheid kan met belastingen grote invloed uitoefenen op verschillende aspecten van de economie en andere sectoren van de samenleving. Zij riep de overheid op creatief beleid los te laten op de belastingen waardoor burgers met meer overtuiging hun bijdrage leveren. Het huidige belastingsysteem heeft het volgens haar vooral gemunt op de inkomens en lonen. En de rechtvaardigheid is daarbij soms zoek. Zij sprak de hoop uit dat de discussies ons zullen brengen naar een belastingsysteem dat een wezenlijke bijdrage levert aan wat wij willen doen aan de ontwikkeling van ons land. *“We are not an economy, we are society....”*, de economie moet dienstbaar zijn aan de mens. De belastingwetgeving moet daarom dienstbaar zijn aan de burgers en niet omgekeerd.
3. SFB-voorzitter Roy Shyamnarain (RS) definieerde bij het verklaren van de relatie tussen fiscaal beleid en duurzame ontwikkeling, dit laatste als *“ontwikkeling, die is gericht op het bevredigen van de behoeften van de huidige generatie zonder daarmee de mogelijkheden van latere generaties te beperken.”* Fiscaal beleid, met name de belastingheffing, is in dit kader essentieel, omdat het voor de overheid een instrument is voor het financieren van haar (lange termijn) ontwikkelingsbeleid. Belastingen maken landen minder afhankelijk van buitenlandse leningen en ontwikkelingshulp en worden in het algemeen beschouwd als een duurzame bron voor economische groei. Om die rol behoorlijk tot uitdrukking te laten komen is het nodig dat het belastingsysteem efficiënt functioneert. RS concludeert dat het belastingsysteem in Suriname niet efficiënt is. Zwakke aansturing van de Belastingdienst en achterhaalde wetgeving zijn daarvan de belangrijkste oorzaken. Hij roept de overheid op om een lange termijnvisie te ontwikkelen, die als kader moet dienen voor de inspanningen om het belastingsysteem in Suriname te verbeteren.
4. Roy Rijger (RR) geeft in zijn presentatie aan dat toen jaren terug het besluit is genomen de BTW in te voeren, ook zo'n beetje het falen is georganiseerd door tegelijk een datum te prikken waarop de BTW er zou moeten zijn. Dat is feitelijk verkeerd geweest, omdat

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

de BTW een maatregel is met sterke fiscale consequenties en de voorbereiding en implementatie daarvan daarom gedegen moeten zijn. Een dergelijk proces duurt normaal 4-5 jaar. Het succes van de BTW moet met name liggen in het feit dat we een begrijpelijke wet hebben, die duidelijk is en effectief in de uitvoering. Tevens is het belangrijk dat er draagvlak wordt gecreëerd voor de wet. Mensen moeten de wet begrijpen en het belang ervan inzien. Een goed gedocumenteerde beleidsnota (White Paper) is daarbij van cruciaal belang. Niet het wetsproduct is de basis voor de invoering, maar de achtergrond ervan. RR gaat in op enkele aspecten van de conceptwet BTW en plaatst de invoering van de BTW in het breder perspectief van het te voeren fiscaal beleid in Suriname. Hij stipt vervolgens aan wat er in het voorbereidings- en implementatietraject allemaal nog gedaan moet worden. *“Het is een uitdaging, maar een haalbaar verhaal”*.

5. Milton van Brussel (MB) geeft aan het begin van zijn presentatie aan dat deze is gebaseerd op interviews met een aantal in Suriname werkzame belastingadviseurs. Er bestaat onder de belastingadviseurs consensus dat de BTW aan een aantal essentiële voorwaarden moet voldoen. De wet moet duidelijk en uitvoerbaar zijn. Restitutie van BTW moet gegarandeerd zijn. De interne organisatie bij de Belastingdienst moet op orde zijn. Er moeten compenserende maatregelen in de inkomsten- en loonbelasting komen. De tariefstelling moet in lijn zijn met de regio. De wet moet duidelijke en uitvoerbare rechtsmiddelen bieden. Goede overgangsregeling voor de huidige wettelijke regelingen. Hij komt tot de conclusie dat het succes van de invoering van de BTW afhankelijk zal zijn van de zekerheden voor de belastingplichtigen, die daarin worden ingebouwd. BTW heeft wereldwijd al zijn nut bewezen, dus voor onze eigen wetgeving kunnen wij hieruit lering trekken en hoeft Suriname niet opnieuw het wiel uit te vinden.
6. Na de inleidingen ontstond een intensieve discussie tussen de aanwezigen in de zaal en het panel over het gepresenteerde. Uit doelmatigheidsoverwegingen wordt voor de inhoud van deze discussie graag verwezen naar hoofdstuk V van het verslag van het Belastingseminar 2017. Om dezelfde reden wordt voor de conclusies en aanbevelingen verwezen naar hoofdstuk VII van bovengenoemd verslag.

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

VERSLAG BELASTINGSEMINAR 2017

I. Achtergrond

Het Belastingseminar 2017 vloeit eigenlijk voort uit een verzoek van de minister van Financiën, Gilmore Hoefdraad aan de SFB. In zijn brief van 27 juni 2017 aan de SFB kondigde de minister aan dat in het kader van de hervorming van het Surinaamse belastingstelsel zijn ministerie twee nieuwe wetten heeft geconcipeerd. De conceptwetten Belasting over Toegevoegde Waarde (BTW) en de Algemene Wet Belastingen (AWB) werden daarbij als bijlage meegezonden, met het verzoek die te bestuderen en van commentaar te voorzien. De minister gaf verder aan dat met de invoering van de BTW en AWB “in landsbelang relatief grote veranderingen voor ogen staan, waarin hij de input van de SFB als belangrijke stakeholder, van wezenlijk belang acht”.

In een reactie aan de minister heeft de SFB op 5 juli 2017 laten weten dat zij als belangengroep van in Suriname werkzame professionals op het gebied van de heffing en inning van belastingen, het als een nationale plicht ziet om de relevante ervaring, die in de loop der jaren binnen de Surinaamse fiscale praktijk is opgebouwd, dienstbaar te maken aan het verbeteren van het fiscale klimaat in ons land. De uitnodiging van de minister om de ontwerp wetten van commentaar te voorzien werd daarom graag geaccepteerd. De SFB gaf daarbij tevens aan dit te doen in de overtuiging dat zij daarmee tegelijk een bijdrage levert in het scheppen van nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden voor ons land.

Om op een verantwoorde manier invulling te geven aan het voorgaande heeft de SFB daarop besloten over de ontwerp wetten een seminar te organiseren. Daarbij is mede in overweging genomen dat, gezien de verwachte sociaal-economische impact op onze samenleving van met name de invoering van BTW, het belangrijk is dat bij de uiteindelijke totstandkoming van de wet bestaande inzichten daarover zoveel mogelijk worden meegewogen. Met het seminar beoogde de SFB relevante stakeholders een forum te bieden om door middel van een vruchtbare gedachtewisseling die inzichten met elkaar te delen. Met het oog op een efficiënte discussie werd voorts besloten de focus te beperken op het belang van goede fiscale wetgeving als instrument voor duurzame ontwikkeling en de rol die invoering van een BTW in Suriname daarin kan spelen.

Door de intensieve publiciteitscampagne voor het seminar was de belangstelling om deel te nemen overweldigend. Vanwege logistieke en organisatorische reden is uiteindelijk besloten het aantal deelnemers te beperken tot 300. De SFB betreurt het dat zij daardoor honderden andere belangstellenden heeft moeten teleurstellen.

Het seminar is gehouden op 20 oktober 2017 in Ballroom Royal Torarica als Belastingseminar 2017 en had als thema “*Fiscale wetgeving als basis voor duurzame ontwikkeling*”. Uitgenodigd waren: de voorzitter van DNA, leden van de Commissie Financiën, fractieleiders, de ministers van Financiën en van Handel, Industrie en Toerisme, de Staatsraad, de SER, de bedrijfsleven

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

organisaties, de vakbeweging, VES en overige vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld.

DNA-voorzitter mevrouw Jennifer Geerlings-Simons hield een openingstoespraak. Hierna gaf SFB-voorzitter Roy Shyamnarain een toelichting op het thema van het seminar, gevolgd door twee inleidingen onder de verzameltitel *“BTW: Belasting of Toegevoegde Waarde?”* en een paneldiscussie. De inleidingen zijn verzorgd door Roy Rijger en Milton van Brussel. In het panel zaten naast de beide inleiders, Roy Shyamnarain, Marlon Telting (VSB), Winston Ramautarsing (VES) en Armand Zunder (Ravaksur/SER). Hennah Draaibaar was de moderator van de dag.

In het volgende geven wij een samenvatting van verschillende bijdragen en de paneldiscussie, alsmede de conclusies en aanbevelingen op hoofdlijnen.

II. “We’re not an economy, we’re society.”

Openingstoespraak DNA-voorzitter mevrouw Jennifer Geerlings-Simons

Mevrouw Geerlings-Simons (GS) geeft in haar openingstoespraak aan dat belastingen heel wat emoties oproepen, omdat ze bij burgers voornamelijk bekend staan als heffingen van de overheid, die zij niet graag betalen. Dat is niet alleen in Suriname het geval, maar ook elders in de wereld. Daarom zal de burger altijd proberen met alle ten dienste staande middelen om er onderuit te komen. Deze middelen kunnen legaal zijn en soms ook illegaal.

Belastingen zijn een wezenlijk onderdeel van de nationale economie. De overheid kan met de systematiek van toepassing van belastingen grote invloed uitoefenen op verschillende aspecten van niet alleen de economie, maar ook van andere sectoren van de samenleving.

Belastingen, mits verstandig toegepast, zijn een cruciaal beleidsinstrument. En dat schijnt nog niet goed doorgedrongen te zijn in ons land. Met belastingen kan niet alleen veel geld worden binnengehaald door de overheid. Maar daarnaast kan de overheid met belastingen burgers en bedrijven bewegen tot gedrag en activiteiten, die bijdragen aan positieve ontwikkelingen in verschillende sectoren van de samenleving.

GS stelt dat zij geen econoom of belastingdeskundige is, maar doordat zij zich reeds jaren heeft beziggehouden met de ontwikkeling van de economie en de samenleving, is het haar duidelijk geworden dat op belastingen ook creatief beleid kan worden losgelaten door de overheid. Ofschoon dat op dit moment niet erg waarschijnlijk lijkt, zou dat zelfs ertoe kunnen leiden dat burgers, met meer overtuiging hun bijdrage leveren. Om dat te bereiken is volgens haar vereist dat door de overheid en deskundigen, die met belastingen omgaan, op een andere wijze naar belastingen wordt gekeken. Zo zal bijvoorbeeld de overheid transparant moeten zijn over hoe belastingmiddelen worden besteed.

GS geeft aan dat het doel is om een belastingstelsel in een land te hebben, dat burgers bijvoorbeeld stimuleert om te sparen, investeren, gezond te leven. Eigenlijk is er een heel scala van mogelijkheden, die bereikt zouden kunnen worden met belastingheffing. Maar het schijnt

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

dat wij in dit opzicht “belasting lui” zijn. Wij halen de belastingen liever bij de mensen met een baan en een paar grote bedrijven, die het willen betalen.

Het gaat vandaag over belastingwetgeving en met name over de BTW, maar GS wil aan het begin van dit seminar dit onderwerp ook in een breder kader plaatsen. Het huidige belastingsysteem heeft het volgens haar vooral gemunt op de inkomens en lonen. En de rechtvaardigheid is daarbij soms zoek. Er dient daarom nieuwe belastingwetgeving te komen waarbij er wordt nagedacht over hoe te komen tot een systeem dat de macro-economie niet verstoort, maar wel activiteiten stimuleert, die gunstig zijn voor de samenleving.

“Belastingwetgeving voor duurzame ontwikkeling...”, de regering mag de burger niet belasten zonder toestemming van het volk, via haar volksvertegenwoordiging. In DNA is dit daarom altijd een punt van discussie. GS geeft aan dat wij staan aan de vooravond van de invoering van een nieuwe wet, de BTW. Daarom is zij heel blij dat zij vandaag hier staat en hoopt dat de discussies ons zullen brengen naar een belastingsysteem dat een wezenlijke bijdrage levert aan wat wij willen doen aan de ontwikkeling van ons land, aan de weerbaarheid van onze economie en de mensen, aan de duurzaamheid van niet alleen onze economie, maar ook onze samenleving. “We are not an economy, we are society.”, de economie moet dienstbaar zijn aan de mens. De belastingwetgeving moet dienstbaar zijn aan de burgers en niet omgekeerd.

GS sloot af door de hoop uit spreken dat er creatieve en bruikbare modellen uit de discussie komen, die het parlement kan gebruiken bij de totstandkoming van welke wetgeving dan ook die aan DNA wordt aangeboden en wenste iedereen een vruchtbare dag toe.

III. “Fiscale wetgeving als basis voor duurzame ontwikkeling”

Verantwoording thema Belastingseminar 2017 door SFB-voorzitter Roy Shyamnarain

Roy Shyamnarain (RS) verwelkomt de aanwezigen namens de SFB geeft aan dat het de SFB goed doet dat de aanwezigen zo massaal zijn opgekomen om te praten over een voor velen waarschijnlijk minder populair onderwerp. De SFB is vooral verheugd met de belangstelling vanuit ons Wetgevend College (DNA), omdat dat de mensen zijn die straks inhoud gaan geven aan wetgeving om dat doel te bereiken dat wij allen beogen namelijk het bereiken van duurzame ontwikkeling voor de Surinaamse samenleving.

RS geeft aan het volledig eens te zijn met de DNA-voorzitter dat belastingen om mensen gaan. Belastingen gaan om een society. En die society moet de tools krijgen om zich te ontwikkelen. En als die ontwikkeling op gang komt zal ook de overheid daaruit een aandeel krijgen om verder te investeren in het creëren van mogelijkheden voor toekomstige generaties. Daar zien wij dus terugkomen de duurzaamheid die hier zo mooi in beeld is gebracht.

Hij geeft aan dat de uitvoerende macht, in de persoon van de waarnemend President zich heeft laten verontschuldigen wegens andere verplichtingen, maar hij is toch blij met de aanwezigheid van het topmanagement van de Belastingdienst en roept hen op om niet te schromen om actief te participeren in de discussie.

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

Voordat RS inging op de rol van fiscale wetgeving (belastingwetgeving) als onderdeel van het fiscaal beleid in een land, gaf hij aan aan de hand van een paar punten het kader te willen schetsen waarbinnen de discussie over fiscale wetgeving, dus ook over de BTW, zal moeten plaatsvinden. Fiscaal beleid is het geheel van maatregelen, die de overheid treft om het niveau van haar inkomsten en uitgaven te beheersen. Verhoging of verlaging van de belastingen of de publieke uitgaven hebben direct invloed op economische indicatoren zoals inflatie, werkgelegenheid en de waarde van de Surinaamse munt. Als fiscalisten praten over fiscaal beleid zijn zij geneigd om naar de inkomstenkant van de overheid te kijken. Afhankelijk van aan welke kant van de tafel je staat gaat het dan om zoveel mogelijk binnen te halen voor de overheid. Of, als je aan de kant van de belastingadviseurs staat, hoe zorg je ervoor dat het aandeel dat de overheid krijgt een rechtvaardig aandeel is.

Hij gaf verder aan dat de grondslag voor belastingheffing in Suriname ligt verankerd in artikel 155 van de Grondwet van de Republiek Suriname. Uit die bepaling komen twee zaken naar voren: 1. Er kan geen belasting worden geheven zolang DNA dat niet in de vorm van een (heffings)wet heeft goedgekeurd. 2. De betreffende wet regelt naast de belastingdruk, de tarieven en de vrijstellingen tevens de waarborgen voor de belastingplichtigen. Hij vroeg extra aandacht voor vooral het laatste: de waarborgen voor belastingplichtigen. Belastingen vormen eigenlijk een inbreuk op het eigendomsrecht van burgers en het is daarom belangrijk dat als die geheven worden de wettelijke waarborgen van burgers ook in acht worden genomen.

Bij het verklaren van de relatie tussen fiscaal beleid en duurzame ontwikkeling definieert RS duurzame ontwikkeling als “ontwikkeling, die is gericht op het bevredigen van de behoeften van de huidige generatie zonder daarmee de mogelijkheden van latere generaties te beperken.” Fiscaal beleid, met name de belastingheffing, is in dit kader essentieel, omdat de overheid het kan gebruiken als een instrument om de inkomsten te genereren voor het financieren van haar (lange termijn) ontwikkelingsbeleid. Door het heffen van belastingen worden landen minder afhankelijk van buitenlandse leningen en ontwikkelingshulp. Belastingheffing zorgt daardoor voor “fiscale (budgettaire) onafhankelijkheid” en wordt in het algemeen beschouwd als een duurzame bron voor economische groei.

Die rol kan alleen behoorlijk vervuld worden met een efficiënt functionerend belastingsysteem in het land. Een efficiënt functionerend belastingsysteem levert naast het faciliteren van de financieringsfunctie ook een belangrijke bijdrage in het verbeteren van governance structuren van de overheid, omdat het geacht wordt gericht te zijn op het bevorderen van zaken zoals inclusiviteit, sociale rechtvaardigheid, good governance en voorts op het bestrijden van inkomensongelijkheid. Het versterkt het effectief functioneren van de overheid en verbetert de interactie met de burgers, omdat de overheid daardoor als het ware wordt gedwongen om transparant te zijn en verantwoording af te leggen (*accountability*) over haar (fiscaal) beleid.

Goede wetgeving is naast een goed functionerende Belastingdienst, bepalend voor een efficiënt belastingsysteem en voor het realiseren van de “*tax effort*” in een land. Dus ook in Suriname.

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

RS geeft aan dat goede wetgeving voldoet aan tenminste de volgende elementen: goed gemotiveerd; inclusiviteit; helder (transparant), actueel, voldoende rechtszekerheid voor belastingplichtigen en als het even kan verantwoording achteraf over de bestemming van de opbrengsten. Hij concludeert dat de fiscale wetgeving in Suriname niet (meer) voldoet aan bovengenoemde eisen en eigenlijk een belemmering vormt voor het efficiënt functioneren van ons belastingstelsel. Hij signaleert de volgende factoren/uitdagingen, die belemmerend werken op het efficiënt functioneren van het belastingstelsel in Suriname:

- Een zwakke Belastingdienst. Door de gebrekkige aansturing vanuit het topmanagement en de gevoeligheid voor corruptie is de output van deze cruciale overheidsdienst laag;
- Achterhaalde wetgeving. De laatste heffingswet, die is ingevoerd is de Omzetbelasting uit 1997, terwijl wij nog steeds werken met een wet Inkomstenbelasting uit 1922 en een Zegelwet en een Invorderingswet uit de 19de eeuw;
- Een lage belastingmoraal in de gemeenschap, heeft tot gevolg dat de *non-compliance* bij belastingplichtigen hoog is;
- De heersende sociale ongelijkheid bemoeilijkt de uitvoering van belastingwetten;
- Het voorkomen van zogenaamde *hard-to-tax* sectoren. De goudsector, houtsector etc. zijn moeilijk toegankelijk voor belastingambtenaren;
- De gevolgen van de zogenaamde *resource curse*. Door de aanwezigheid van inkomsten uit natuurlijke hulpbronnen (mining, aardolie) bestaat er niet veel animo om zich druk te maken om belasting te innen in andere sectoren;
- Geografische en historische factoren. Ofschoon wij lid zijn van CARICOM en sociaal-economisch bekeken bij de regio behoren, is ons belastingstelsel in wezen gebaseerd op het Nederlands stelsel. Dit maakt het moeilijker om ons belastingstelsel af te stemmen/te integreren binnen de regio.

RS is van mening dat verbetering van de “tax effort” in Suriname de volgende dringende maatregelen vereist:

- Sterke en competente aansturing van de Belastingdienst;
- Administratieve en institutionele hervormingen;
- Moderne op de lokale omstandigheden gerichte wetgeving;
- Zo breed mogelijk draagvlak creëren (inclusiviteit) voor nieuwe belastingmaatregelen;
- Transparantie en verantwoording (accountability) over de besteding van de middelen;
- Maar bovenal onvoorwaardelijke en partij overstijgende politieke commitment om dit mogelijk te maken en te blijven ondersteunen.

Gezien het belang van een efficiënt functionerend belastingstelsel voor het realiseren van duurzame ontwikkeling in Suriname, geeft RS de beleidmakers in overweging om alle inspanningen te richten op een volledige herziening van het belastingstelsel. In dit kader beveelt hij het volgende aan:

- Betrek zoveel mogelijk Surinaams kader en andere relevante stakeholders bij het formuleren van een lange termijnvisie over het belastingstelsel in Suriname. Omdat die de lokale omgeving en de issues die een rol spelen het beste kennen.

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

- Besteed het geld dat bij de IDB is geleend voor versterking van de Belastingdienst niet zolang er geen politieke commitment bestaat over een lange termijnvisie voor ons belastingsysteem.
- Zorg voor voorlopige oplossingen om alvast eventuele knelpunten in de bestaande fiscale wetgeving op te lossen.
- Vergeet daarbij vooral niet dat belastingplichtigen ook rechten hebben.

RS sluit af door de wens uit te spreken dat, indachtig de woorden van de dichter Shrinivasi, de discussies “kust leggen voor latere geslachten...”.

IV. “BTW: Belasting of Toegevoegde Waarde?”

IV.1. “Introductie BTW: Een haalbare uitdaging?” Presentatie Roy Rijger

Roy Rijger (RR) begint zijn presentatie met de SFB te complimenteren met het organiseren van dit seminar. Hij ziet dit als een belangrijke bijdrage aan het publieke debat, dat uiteindelijk ervoor moet zorgen dat er draagvlak wordt gecreëerd voor beleidsmaatregelen van bestuurders.

RR geeft aan dat toen jaren terug het besluit is genomen de BTW in te voeren, tegelijk zo'n beetje het falen is georganiseerd. Want op dezelfde dag waarop het besluit is genomen is er ook afgesproken wanneer de BTW er zou zijn. Het is een beetje vergelijkbaar met iemand die auto's wil produceren, maar nog niet weet wat een auto is. Maar hij weet wel wanneer de eerste auto van de productiebend moet rollen. En daarmee is zo een beetje het verhaal verteld over het steeds uitstellen van de ingangsdatum van de BTW.

De BTW is een maatregel die genomen wordt in de economie met sterke fiscale consequenties. De achtergrond en noodzaak bij invoering van de BTW is op welke wijze het gedaan wordt en tevens hoe het gedaan wordt. Een dergelijk proces duurt normaal 4-5 jaar. Het succes moet met name liggen in het feit dat we een begrijpelijke wet hebben, die duidelijk is, die iedereen begrijpt en die in de uitvoering komt tot effectieve uitvoering. Tevens is belangrijk dat men zich realiseert dat de mensen die in het land wonen, klanten zijn van de overheid. De burgers moeten worden bediend. Hierbij is klantenservice essentieel. De wet moet worden vertaald in gewone mensen woorden. Het is een uitdaging, maar een haalbaar verhaal.

Fiscale beleidsvoornemens moeten zich altijd vertalen in belastingwet. Indien het niet vertaald wordt in een belastingwet, dan zijn het geen serieuze beleidsvoornemens. Het inzetten van belastingen als sturgeld is één van de uitdagingen in landen in ontwikkeling. Het is een instrument. Een instrument is een actief aspect. “*Sturen is actie*” volgens RR.

Bij de invoering van de BTW is het ondernemerschap de hele discussie. RR stelt voor om “taxation” in te zetten. De vragen die gesteld dienen te worden zijn, hoe wordt het bedrijfsleven gefaciliteerd? Hoe zit het met klein ondernemerschap en het verhaal van de overheid als ondernemer. De overheid is ondernemer. Een ondernemer moet eerst investeren, voordat hij

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

kan verdienen. Hoe faciliteer je? Het is geen “social welfare”. *“Als je hebt gestimuleerd, wil je rendement zien”*.

De hele ontwikkeling rondom de minerale sector is simpel. Ontwikkeling van die sector moeten we inzetten voor duurzame ontwikkeling voor die sector. RR geeft aan dat capacity building belangrijk is. Als voorbeeld haalt hij aan dat bij de bouw van de raffinaderij van Staatsolie, lassers van overal ter wereld naar Suriname moesten worden gehaald. Lokaal was op dit gebied geen kader aanwezig.

RR haalt ook het verhaal van de personen van Surinaamse afkomst (PSA) aan. PSA is perfect, mensen kunnen makkelijk naar het land. De mensen zijn zeer emotioneel met het land waar ze ooit eens geboren zijn. Opgemerkt wordt dat uiteindelijk de mensen toch gevoelig zijn voor wat onderaan de streep van het besteedbaar inkomen blijft hangen. Belastingen zullen ingezet moeten worden om deze groep enthousiast te maken.

Ook staat hij stil bij de regionale ontwikkeling. Regionale ontwikkeling is niet serieus indien alleen vermakelijkheidsbelastingen worden gedecentraliseerd. Een mogelijkheid is om uit de goud royalty's iets te doen. Als voorbeeld haalt hij aan dat Brokopondo niets gedaan heeft voor het goud. Een deel van de royalty's komt in het districtsfonds.

Op grond van bovenstaande kan de conclusie worden getrokken dat belastingheffing in Suriname een aantal uitdagingen vertoont. Belastingheffing moet op maatschappelijke ontwikkelingen zijn afgestemd. Het dient robuuster te worden gemaakt door voor meerdere heffingsankers te gaan liggen.

De internationale trend is de richting van het belastingstelsel met brede, stabiele heffingsgrondslagen met lagere tarieven en bovendien internationaal concurrerend. Een goed belastingstelsel dient de volgende elementen te bevatten:

- Dient ondernemerschap en werkgelegenheid te bevorderen;
- Dient bij te dragen aan een duurzame economische ontwikkeling;
- Dient een solide financieel draagvlak te bieden voor zowel de financiering van publieke uitgaven als voor een redelijk sociaal stelsel:
 - Het bedrag dat jaarlijks aan belastingen binnenkomt dient redelijk constant te zijn;
- Dient voor een zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak:
 - Gebaseerd te zijn op een evenwichtige verdeling van de belastingdruk;
 - In onlosmakelijke samenhang te zijn met effectieve besteding en verantwoording van belastingmiddelen.

RR stond tevens stil bij het afsluiten van belastingverdragen met andere landen. Belasting heeft een vervelend element dat als buitenlandse activiteiten hier worden verricht, zij tegen ongunstige effecten aanlopen. Resources kunnen niet over de verschillende grenzen heen vloeien indien men aan de grens geen afspraken maakt over “taxation”.

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

Met de BTW wil men consumptie beter inzetten voor economische ontwikkeling. De druk op het inkomen wordt verlaagd, waardoor meer overblijft om geld uit te geven. Men moet het traject inzetten ook voor de draagvlakverlaging in de inkomensbelastingsfeer. Het moment om het goed te doen is in Suriname extra bijzonder door de enorme fluctuaties, waarbij de koopkracht van de burgers al enorm is verlaagd.

RR staat tevens stil bij het feit dat het publieke debat niet gevoerd kan worden bij het ontbreken van een beleidsnota. Dit zou in een separaat stuk (White Paper) terug te vinden moeten zijn. Niet het wetsproduct is de basis voor de invoering, maar de achtergrond.

Met de invoering van de BTW wordt de uitgaande geldstroom belast. De BTW-heffing vindt plaats via ondernemers, waardoor het maatschappelijk draagvlak groter wordt. Alles dat in Suriname geconsumeerd wordt, wordt alhier belast. Van belang is dat aan de onderkant van het loongebouw aanpassingen plaatsvinden. Hoe dient dit te geschieden? Door het verhaal van een vrijstellingenregime en onderscheid in tarieven. Dit is een hele grote uitdaging.

De huidige OB is een beperkte heffing. Consumptie is minder gevoelig voor conjunctuur. *“Everybody pays, zolang men maar consumeert”*. Het voordeel voor Suriname is dat ook de informele sector in de heffing wordt betrokken. De BTW zal enorm helpen. Ook in de informele sector consumeren mensen. De overheid is ook consument, geen bijzondere consument. Dat betekent dat als de overheid consumeert, zij ook moet betalen.

RR identificeert de volgende herzieningsmogelijkheden:

1. *Verschuiving van directe naar indirecte belastingen:*

- Indirecte belastingen hebben een stabielere opbrengst;
- Gemakkelijkere inning en fraudebestendiger;
- Grotere sturingsmogelijkheid voor beleidsmakers;
- Koppeling aan verlaging van belasting op inkomen.

2. *Vergroening van belastingstelsel:*

- Het principe van de “vervuiler betaalt”;
- Beoogt een bijdrage te leveren aan meer duurzame economische ontwikkeling;
- Milieubeslag wordt beter in prijzen van goederen en diensten uitgedrukt;
- Prikkel om verantwoord met milieu om te gaan.

Met de invoering van de BTW kunnen de volgende hervormingen worden gerealiseerd op het gebied van staatsfinanciën/belastingen:

- Herstructurering en modernisering van staatsfinanciën;
- Creatie van structureel evenwicht tussen ontvangsten en uitgaven;
- Herstructurering en modernisering van belastingstelsel als belangrijk onderdeel;
- Invoering van BTW ter realisatie van effectievere belastingheffing;
- Verschuiving belastingdruk van directe naar indirecte belastingen;
- Verhoogde inzet van consumptie ter stimulering van economische groei;
- Realisatie van gewenste belastingmix ter stimulering van economische bedrijvigheid.

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

RR beschrijft de karakteristieken van de BTW en beschrijft de werking ervan als volgt:

- BTW beoogt consumptieve besteding van goederen en diensten te belasten;
- Uitgangspunt is dat belasting wordt geheven naar draagkracht van natuurlijke personen;
- Inkomstenbelasting belast inkomende geldstroom, terwijl BTW uitgaande geldstroom belast;
- BTW wordt niet rechtstreeks van consumenten, maar op indirecte wijze van ondernemers geheven;
- Maatschappelijk draagvlak is eerder aanwezig dan bij rechtstreekse heffingen op inkomen en vermogen;
- Indirecte heffingswijze beperkt aantal belastingplichtigen aanzienlijk;
- BTW wordt geheven volgens het principe van belasting over de toegevoegde waarde met aftrek van voorbelasting;
- In de BTW wordt het bestemmingslandbeginsel toegepast:
 - BTW drukt in land waar goederen of diensten worden verbruikt;
 - Heffing bij invoer;
 - 0% tarief bij uitvoer.

De BTW is een algemene verbruiksbelasting en zal van toepassing zijn op:

- Levering van goederen;
- Verrichten van diensten;
- Invoer van goederen.

De BTW werkt degressief, maar dat kan worden afgezwakt door te voorzien in een vrijstellingenregime en onderscheid in tarieven.

Kostprijsverhogende belastingen – waaronder BTW – zijn qua inkomsten voor de schatkist tegenwoordig belangrijker dan belastingen op inkomen, winst en vermogen. Dit komt omdat:

- De grondslag van BTW veel breder is dan die van bijvoorbeeld de loon- en inkomstenbelasting;
- Iedereen – rijk of arm, met veel of weinig kosten - betaalt hetzelfde percentage over een en dezelfde maatstaf van heffing;
- In beginsel, worden alleen de eerste levensbehoeften ontzien door een lager heffingspercentage of vrijstelling;
- Kring van belastingplichtigen is veel ruimer;
- BTW wordt niet alleen door inkomensgenieters betaald maar eveneens door vele instellingen die niet in de heffing op inkomen of vermogen worden getroffen;
- Tarieven van BTW kunnen hierdoor in het algemeen lager zijn;
- BTW kan – mede door indirecte wijze van heffing – geruislozer verlopen dan die van belasting op inkomen, winst en vermogen;
- Met BTW wordt de informele sector beter in de belastingheffing betrokken.

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

De invoering van de BTW brengt een verschuiving van directe naar indirecte belastingen met zich mee. De verschuiving zal worden gerealiseerd door aanpassingen in de loon- en inkomstenbelasting door middel van:

- Verbreding van tariefschijven;
- Verhoging van belastingvrije som;
- Verhoging van vrijstellingsbedragen;
- Eventueel in combinatie met herschikking van tarieven.

De mate waarin er verschoven kan worden zal afhangen van meeropbrengsten, die met de BTW worden binnengehaald. Cruciaal hierbij is of er gedegen opbrengstscenario's beschikbaar zijn.

Het voortgangstraject voor de invoering van de BTW ziet er verder als volgt uit:

- Reviewen en finaliseren van White Paper;
- Reviewen en aanpassen van de wet BTW met Memorie van Toelichting in concept;
- Verrichten van financiële projecties met betrekking tot tarief, budget en verlaging loon- en inkomstenbelastingdruk;
- Reviewen van vrijstellingenregime;
- Reviewen van procedure teruggave BTW;
- Uitrekenen van voorstel aanpassingen belastingvrije som en tariefschijven;
- Voorbereiden van voorstel wetswijziging loon- en inkomstenbelasting;
- Verzorgen van informatiesessies m.b.t. 2e concept BTW wet;

IV.2. "BTW in Suriname: de mening van een belastingadviseur"

Presentatie Milton van Brussel

Milton van Brussel (MB) begint zijn presentatie met een definitie van de belastingadviseur. Hij geeft aan dat de belastingadviseur aan de andere kant van de tafel zit en derhalve een andere rol heeft te vervullen dan de belastinginspecteur. Zijn presentatie is gebaseerd op interviews met een aantal in Suriname werkzame belastingadviseurs over de invoering van de BTW in Suriname.

Aan de hand van de Memorie van Toelichting op de conceptwettekst BTW geeft hij een aantal voordelen van de BTW die daarin worden genoemd:

- Stabieler opbrengsten: doordat consumptie gelijk blijft, zorgt de BTW ervoor dat de overheidsinkomsten gelijk blijven;
- BTW moet leiden tot hogere belastingopbrengsten: iedereen gaat nu bijdragen;
- Inning is makkelijker: de inning verschuift van de Belastingdienst naar belastingplichtige. De groep belastingplichtigen wordt kleiner, dan het geval zou zijn bij inning bij individuele particulieren. Momenteel gebeurt dit al bij de heffing van loonbelasting;
- Grotere sturingsmogelijkheid: de overheid kan de consumptie van bepaalde producten en diensten beïnvloeden;

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

- Er komt een vooraftrek: dus geen cumulatie van de belasting. De belastingdruk rust op de eindgebruiker.

Dit systeem van BTW-heffing wordt reeds in vrijwel de gehele CARICOM toegepast. Suriname is het enige land dat geen BTW heeft.

MB heeft onder een aantal belastingadviseurs een “mini-enquête” gehouden over wat zij vinden van de invoering van de BTW. Daaruit blijkt dat er zowel voor- als tegenstanders zijn. Er bestaat onder de belastingadviseurs consensus, dat als Suriname besluit om door te gaan met de invoering van de BTW, er een goede en werkbare wet moet zijn, die aan de volgende essentiële voorwaarden moet voldoen:

- De wet moet duidelijk en uitvoerbaar zijn;
- Restitutie van BTW moet gegarandeerd zijn: in de praktijk zien we momenteel dat de restitutie bij de inkomstenbelasting niet gegarandeerd is. De interne organisatie bij de Belastingdienst moet zodanig zijn dat de restitutie binnen een redelijke termijn wordt gegeven;
- Goede anti-misbruik regeling: BTW biedt op zich best wat misbruik mogelijkheden en behoeft dus extra aandacht;
- Doorlooptijden voor restitutie moeten redelijk zijn: Ondernemers verwachten korte doorlooptijden, om hun liquiditeitsstroom te garanderen;
- Goede handhaving;
- Goede infrastructuur voor de uitvoering;
- Goed voorbereide ambtenaren: iedere ambtenaar moet precies weten hoe het systeem werkt.

MB geeft aan dat de argumenten van belastingadviseurs tegen invoering van de BTW als volgt kunnen worden samengevat:

- Waarom niet de bestaande wet (OB) aanpassen/uitbreiden: uitvoering van de aanpassing zou minder hoofdbreken met zich meebrengen dan een heel nieuwe wet;
- Wetgeving is verouderd: MB is een andere mening toegedaan, omdat begrippen in de wet, meegroeien met wat in de praktijk gebeurt. De fiscus kan altijd beleid schrijven voor nadere toelichting op nieuwe situaties;
- Efficiency als we goede handhaving hebben van bestaande wetgeving;
- Heffing aan de grens;
- BTW te moeilijk uitvoerbaar: een BTW zou teveel druk leggen op de ondernemers, om onder andere de vooraftrek te garanderen;
- Suriname niet klaar voor een dergelijk intensief systeem.

Volgens MB vinden belastingadviseurs het belangrijk dat aan de volgende voorwaarden wordt voldaan bij invoering van de BTW:

- Compenserende maatregelen in de inkomsten- en loonbelasting: Men kan niet een BTW invoeren, zonder compenserende maatregelen in de inkomsten- en loonbelasting. Bij het ontbreken hiervan, is de druk aan zowel de inkomende als uitgaande kant te hoog, wat inflatie in de hand werkt;

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

- Tariefstelling dient in lijn te zijn met de regio: De meeste tarieven in de regio liggen rond de 15%. MB heeft de hoogste tarieven in de regio in zijn presentatie opgenomen. In de tariefstelling zou ook gedifferentieerd moeten worden;
- Goed beleid ten aanzien van tarieven die worden geheven;
- Redelijke termijnen voor restituties;
- Een wettelijke regeling zonder onduidelijkheden;
- Rechtsmiddelen die uitvoerbaar zijn: Belastingplichtigen willen niet overgelaten worden aan de willekeur van de belastingdienst/belastingambtenaar. Bij onenigheid met de belastingdienst, moet er een mogelijkheid zijn om dit voor te leggen aan een onafhankelijke instantie;
- Goede uitleg van vrijstellingen;
- Niet alleen een vrijstelling bij export van goederen, maar ook van diensten: in de concept wet alleen vrijstelling voor goederen die geëxporteerd worden;
- Een goede overgangsregeling voor huidige wettelijke regelingen;
- Garantie dat restitutie wordt uitgekeerd.

MB geeft aan de indruk te hebben dat een goede regeling voor restitutie de meest belangrijke lijkt. De meningen van de belastingadviseurs zijn dus verspreid. Er zijn voor- en tegenstanders. Maar, onder het voorbehoud dat aan het voorgaande wordt voldaan, zijn belastingadviseurs positief over invoering van de BTW in Suriname.

In zijn mini-enquête heeft MB de belastingadviseurs ook gevraagd of er alternatieven zijn voor de invoering van de BTW. Zij waren van mening dat die er wel zijn. En gaven de volgende opties als alternatief:

Aanpassen van de huidige Wet Omzetbelasting:

- Tariefsaanpassing: verhoging van tarieven. De bestaande wet is geen ingewikkelde wet.
- Uitbreiden van belaste diensten: momenteel zijn alle goederen belast en diensten alleen belast, voorzover ze in de lijst van vrijstellingen zijn opgenomen. Je kunt ervoor kiezen om de lijst uit te breiden; of
- Alle diensten belasten (uitzondering daargelaten).

Als voordelen van deze optie worden genoemd:

- De huidige wet OB is een bekende wet;
- De aanpassingen zijn makkelijk toe te passen en eenvoudiger te implementeren.

Invoering van een Sales tax

- Makkelijk in te voeren;
- Alle goederen en diensten belast (uitzondering daargelaten);
- Eenvoudig systeem.

De sales tax is een heel eenvoudig systeem, dat op alle goederen en diensten kan worden toegepast. Het is eenvoudig te implementeren, omdat alles wordt belast. Een nadeel is echter

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

wel dat er cumulatie van belasting ontstaat. Maar aangezien het tarief (doorgaans) lager is, heeft dit minder impact op de hoogte van de prijzen.

Resumerend geeft MB aan dat, voorzover aan de bovengenoemde voorwaarden wordt voldaan, de belastingadviseurs best met de in te voeren BTW zullen kunnen werken. Het succes van de invoering van de BTW zal afhankelijk zijn van de zekerheden voor de belastingplichtigen, die daarin worden ingebouwd. BTW heeft wereldwijd al zijn nut bewezen, dus voor onze eigen wetgeving kunnen wij hieruit lering trekken en hoeft Suriname niet opnieuw het wiel uit te vinden.

V. Paneldiscussie

Introductie overige panelleden

Winston Ramautarsing (WR), *voorzitter Vereniging van Economisten in Suriname (VES)*.

De VES is voorstander van een BTW-stelsel, omdat deze volgens hen efficiënter is. Maar het is niet per se een sociaal systeem. Dus zal er een evenwichtig pakket aan compenserende maatregelen moeten komen. Zowel in de inkomst sfeer als aan de kant van de vrijstellingen. Het vereist een brede maatschappelijke discussie voordat het in het parlement wordt aangeboden. De samenleving moet het kunnen dragen. Hierbij zijn drie termen belangrijk, draagvlak, daadkracht van de regering om uit te kunnen voeren en awareness. In de begroting 2018 ziet WR het woord BTW nergens voorkomen in de financiële nota, behalve in de optelling van de bedragen waar de BTW wordt opgevoerd als inkomstenbron van SRD 394.000.000 en tevens een Omzetbelastingpost van SRD 470.000.000. Hoe dit samengaat kan WR niet rijmen, want volgens de conceptwet vervangt de BTW de OB, dus het kan niet naast elkaar uitgevoerd worden.

Armand Zunder (AZ), *voorzitter Progressieve Werknemersorganisatie (PWO) en lid Sociaal Economische Raad (SER)*.

Aanwezigheid in panel is vanuit PWO de heer AZ, maar AZ praat namens Ravaksur. AZ wil graag de doorrekening zien. Het verheugd Ravaksur dat de inleiders stil hebben gestaan bij het bekijken van de inkomstenbelasting en loonbelasting in relatie tot de BTW. Wat zijn de effecten van BTW op de macro-economische verhoudingen? Hij wil dit doorgerekend zien voorafgaand aan de introductie van de BTW. Wat betreft de introductie wil hij graag betrokkenheid en inspraak van de vakbeweging in deze materie. Ravaksur wil ook stil staan bij het uitvoeringsorgaan, de Belastingdienst, aangezien vaker wordt geroepen dat de Belastingdienst niet voldoende capaciteit heeft.

Marlon Telting (MT), *bestuurslid Vereniging Surinaams Bedrijfsleven (VSB), vervanger van Bryan Renten, voorzitter VSB*.

Wil men succesvol zijn met de introductie van de BTW, dan zal in de voorbereiding goed moeten worden begrepen hoe succes moet worden gedefinieerd. Vanuit de ondernemerswereld is er enorm veel druk. MT begrijpt dat het tarief mogelijk nog wordt geëvalueerd. Belangrijk is volgens MT ook de vraag: hoe krijgt men de hele samenleving mee?

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

Vragen vanuit de zaal en discussie

Vraag 1: DNA-voorzitter mevrouw Jennifer Geerlings – Simons

Zij wil graag beginnen met toelichting op proces in de DNA. Er wordt niet gediscussieerd met 51 leden over wetten, maar in de vorm van uitgebreide workshops.

De voorzitters' zorg is inflatie. Momenteel zijn er geen mensen die geen belasting betalen. Zij vraagt zich af of er wel rekening is gehouden met het doorrekenen van de verhoging van de BTW op de prijs door dergelijke belastingplichtigen?

Zij geeft aan zich zorgen te maken over de invoering van systeem voor belastingplichtigen. Het is niet alleen een wet, maar tevens een heel systeem dat wordt ingevoerd. Dit systeem zal moeten worden ingevoerd, waarbij de ICT een belangrijke rol zal spelen.

Reacties Panel

MB vraag 1: Afwenteling op eindgebruiker. De grote vraag is hoe krijgen we de restitutie? De verhoging van het tarief zal een enorme druk hebben op de consument. Koopkracht staat onder druk, dus hoe krijgen we dat terug.

MB vraag 2: praktische uitvoerbaarheid op winkelniveau. De infrastructuur op dit moment is dat de winkelier een kasregister heeft, maar niet alle winkels hebben nog een softwarepakket voor een POS. Het gaat allemaal geld kosten om te investeren in software om dit mogelijk te maken. De hoogte van de kosten van voorbereiding zal tevens kenbaar gemaakt moeten worden.

RR vraag 2: De invoering van de BTW staat niet op zich. Het is een unieke gelegenheid om het systeem te hervormen. ICT wordt zwaar ingezet. We zijn één van de weinige landen in de regio waarbij online indiening van aangiften niet mogelijk is. Met invoering van BTW wordt het hele proces in gang gezet om tevens online aangiften, ook voor overige belastingen, in te dienen. Momenteel wordt op een gebrekkige manier aan "revenue forecasting" en "tax analyses" gedaan. We kunnen onvoldoende terug in de tijd kijken bij planning.

RR vraag 1: Gemiddelde impact is 5% á 6% inflatie bij het uitvoeren van deze exercitie. Momenteel worden meerdere exercities gepleegd.

Vraag 2: De heer Berenstein

De heer Berenstein bedankt de SFB voor het initiatief. Hij had dit initiatief verwacht vanuit de regering. Zijn eerste vraag is niet inhoudelijk, maar gaat over het gevolgde traject. Hij stelt de vraag of wij ons in eerste instantie niet dienen uit te spreken over het re-schedulen van het gevolgde traject. Hij geeft aan meer te richten op een top down benadering waarbij de conceptwet opgesteld wordt en daarna aangeboden wordt aan stakeholders. Momenteel staat al een concept en met initiatief van de SFB hebben stakeholders de mogelijkheid om zich uit te spreken over de concept wet. Inhoudelijk zijn er een aantal issues, maar de heer Berenstein wil graag de volgende twee vragen aan de orde stellen:

1. Zoals de DNA-voorzitter al aangaf, is er momenteel een groep die geen belasting betaalt, maar wel zou moeten. Door invoering van de BTW wordt wel een druk op deze

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

groep gelegd. Wat kan gedaan worden voor deze groep? Aanpassing minimumloon wellicht? Hoe zijn de sociaal zwakkeren beschermd in de BTW?

2. Wat is de status van BTW op benzine?

Reacties Panel

MB vraag 1: MB geeft aan dat de essentie van de invoering van de BTW is dat men gaat van een belasting op inkomen naar een belasting op uitgaven. Momenteel is er een hele groep die op basis van inkomen onder een vrijstelling valt en geen belasting betaalt. Voor deze groep zullen verschillende tarieven op eerste levensbehoeften moeten worden geïntroduceerd, middels vaststelling van lagere dan wel nultarieven.

RR vraag 2: er zijn verschillende verbruiksbelastingen. Men wordt belast op een bepaalde besteding. Wat voorkomen moet worden is dat twee bestedingsbelastingen op hetzelfde goed/dienst worden geheven. Daarnaast is het een grote uitdaging om te komen tot een gebalanceerd vrijstellingenregime. Op het moment dat er te veel vrijstellingen worden ingevoerd, verstoort men het hele systeem. In de huidige wet omzetbelasting zijn er reeds vrijstellingen opgenomen.

Vraag 3: De heer Wirth

1. De heer Wirth geeft aan dat er een trend is, waarbij een verschuiving van directe naar indirecte belastingheffing plaatsvindt. De heer Wirth vraagt zich af wanneer deze trend is ingezet en wat gevolgen van deze trend zijn, want het is voor de heer Wirth een dogmatisch "begrip".
2. De heer Wirth is geen voorstander van de invoering van de BTW. Wat is de tijdspan voor een succesvolle invoering van de BTW?
3. De heer Wirth is voorstander van een belasting op onroerend goed, omdat het eenvoudig is in te voeren. Kan niet een dergelijke eenvoudige onroerendgoedbelasting worden ingevoerd, in plaats van de BTW?

Reacties Panel

AZ vraag 1: de gevolgen van de verschuiving van directe naar indirecte belastingen, wordt reeds jaren over gesproken in het licht van de groep werknemers. De loonbelasting maakt een belangrijk deel uit van de inkomstenbelasting. AZ geeft aan dat de inkomstenbelasting en loonbelasting apart moeten worden aangegeven in de staatsbegroting, zodat men direct kan zien wat de bijdrage van de werknemers is. De totale directe belastingen die zijn begroot in 2018 zijn SRD 1.5 miljard. De loonbelasting is SRD 1.4 miljard, zijnde het grootste deel van de inkomstenbelasting. De vakbeweging wordt voortdurend voorgehouden dat er een belastinghervorming komt. Er is behoefte aan een belastingplaatje voor de komende vijf jaren. Voor de verschuiving van de directe naar indirecte belastingen is het voor de werknemers ook belangrijk om het effect van de invoering van de BTW te weten.

RR vraag 2: Dergelijke trajecten in een ontwikkelingsomgeving duren 3-5 jaar. Het traject is reeds in gang gezet. De overheid is reeds bezig met de verschillende aspecten als ICT, training van mensen, awareness campagne e.d. In 6 maanden tijd moet de invoering van de BTW kunnen volgens RR.

RS vraag 3: Bij een dergelijke ingrijpende belasting zou het kader waarbinnen bepaalde

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

belastingen moeten worden ingevoerd, bekend moeten worden gemaakt. Zolang het niet gebeurt, zullen de tarieven in de vermogensbelasting en huurwaardebelasting aangepast dienen te worden. In die tussentijd kan een goede studie worden uitgevoerd over de invoering van de onroerend goed belasting.

RR vraag 3: Volgens RR is het verhaal van belastingen, het verhaal van samen leven, samen kiezen en samen betalen. Het samen betalen is niet eenvoudig. De issue is niet wat al dan niet belast moet worden. Er zijn 3 ankers, verdienen, vermogen, besteden. Men moet afstappen van het gebruik van belastingen als slechts financieringsinstrument, maar tevens gebruiken om sociaal-economische ontwikkeling te stimuleren. Het betekent dus dat er een juiste mix moet zijn. Vanuit dit concept is het identificeren van onroerend goed als inkomensbron daar onderdeel van.

Vraag 4: Mevrouw D. Halffide

Zij maakt de opmerking dat er tussen de inleiders en het panel geen vrouwen zitten. Daarnaast stelt zij de vraag of bij de conceptwet BTW voldoende rekening is gehouden met het verschil tussen importeurs en producenten?

Reacties Panel

RR: Het onderscheid tussen importeurs en producenten is slechts nodig in de huidige wet omzetbelasting, omdat in de huidige wet omzetbelasting de mogelijkheid wordt geboden aan de producenten om een deel van de omzetbelasting te verrekenen. Dit onderscheid wordt in de conceptwet BTW niet gemaakt. Importeurs en producenten zitten in dezelfde positie wat de BTW betreft.

RR benadrukt dat de traditionele invoerrechten blijven bestaan. De huidige omzetbelasting die aan de grens wordt geheven, wordt vervangen door de BTW.

Vraag 5: Mevrouw S. Janssen

De heer WR maakte de opmerking over de inkomsten van de BTW en OB voor de overheid. Zij stelt de vraag of zij goed heeft begrepen dat de conclusie kan worden getrokken dat er een gat in de begroting zit?

Reacties Panel

WR vermoed dat het een fout is van het Ministerie van Financiën. Het kan dat voor $\frac{3}{4}$ jaar OB is berekend en voor $\frac{1}{4}$ jaar BTW. Het is onduidelijk waar dit precies op zit. WR geeft aan dat het daarom van belang is dat de discussie wordt gevoerd en duidelijkheid wordt geboden over de BTW, voordat de wet wordt aangeboden aan het parlement.

De DNA-voorzitter heeft naar aanleiding hiervan de financiële nota erbij gehaald en ziet staan dat voor de OB SRD 570 miljoen voor 2017 is begroot en vermindert met SRD 100 miljoen voor 2018. BTW is apart opgenomen. Volgens de DNA-voorzitter lijkt het erop dat de regering rekening heeft gehouden met de OB voor een belangrijk deel van het jaar 2017. Dit zal nog bevestigd moeten worden door het Ministerie van Financiën.

Vraag 6: De heer Lalji

De heer Lalji begint met de volgende opmerking: Om de samenleving een beeld te geven, zullen ook de aangepaste loonbelasting- en inkomstenbelastingtarieven bekend moeten

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

worden gemaakt, zodat het vereiste koopkrachtoverzicht voor de sociaallykwakeren opgemaakt kan worden.

Daarnaast merkt hij op dat de conceptwet BTW geen loutere vervanger van de OB is, omdat BTW een heel nieuw systeem is.

De heer Lalji stelt de volgende vragen:

1. BTW restitutie ingeval van negatieve aanslag heeft wachttijd van 6 maanden.
2. Is er regelmatig contact tussen de overheid en accountants, etc. zodat suggesties en aanbevelingen kunnen worden gegeven.
3. Komt er nog informatie vanuit de overheid over de BTW?

Reacties Panel

RR vraag 1 t/m 3:

RR geeft aan dat 6 maanden tijd te lang is voor het verwerken van een restitutie, vanwege de voorfinanciering van de overheid. In een ideale situatie zou over een aangiftetijdvak de restitutie geregeld moeten kunnen worden. Echter, deze termijn is niet haalbaar bij landen in ontwikkeling. Volgens RR moet een gemiddelde termijn voor restitutie van 3 maanden bij landen in ontwikkeling haalbaar zijn.

Daarnaast geeft RR aan dat het de planning is dat de overheid nog met informatiesessies komt en binnenkort houdt de belastingorganisatie tevens een summit. Het publieke debat zal anders gevoerd moeten worden. Een discussie zal moeten worden aangegaan met de relevante groepen.

Vraag 7: Mevrouw

1. Vanuit welke ontwikkelingsvisie wordt de BTW ingevoerd? Is het een visie die door het volledig parlement en de samenleving wordt gedragen?
2. Hoeveel ruimte is er om over alternatieven te praten?

Reacties Panel

RR vraag 1: RR geeft aan dat dit een valide vraag is, die op bestuurlijk niveau opgelost moet worden. Deze vraag past binnen het aspect van belastingen als stuurgeld.

RR vraag 2: Met betrekking tot alternatieven merkt RR op dat bij invoering van nieuwe wetten niet de wet en de toelichting in het publieke debat moeten worden gegooid. Er zal een beleidsnota (White Paper) opgesteld moeten worden, waarbij het kader van de discussie wordt ingeperkt.

De DNA-voorzitter geeft tevens aan dat de BTW nog niet in het parlement is, derhalve is de conceptwet BTW nog geen voldongen feit. De wet is momenteel ter discussie, dus er kan nog een heleboel wijzigen.

Vraag 8: De heer Liauw

Wat gebeurt er met de bestaande voorraden waarover reeds 10% omzetbelasting is betaald?

Reacties Panel

RR: In een gebalanceerde wet komt een goede overgangsregeling om dit risico te tackelen. De heer Liauw zegt dat in het concept hierover niets vermeld staat. RR stelt dat dit nog

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

wordt geregeld.

Vraag 9: De heer

Wanneer zal de volgende bijeenkomst zijn? Deze bijeenkomst zal ook het beleid moeten bespreken en niet alleen de wet. Wanneer komt de beleidsnota uit en wie gaat het uitgeven?

Reacties Panel

RR geeft aan dat hij de overheid ondersteunt in het BTW-traject. Het zal de Minister van Financiën zijn die de beleidsnota zal publiceren.

Vraag 10: De heer

Is de heer RR niet te optimistisch over de zes maandstermijn voor de invoering van de BTW?

Reacties Panel

RR stelt dat men optimistisch moet zijn. De discussie heeft nog niet echt plaatsgevonden. Het is een enorme uitdaging inderdaad. Maar indien dit op een goede manier gebeurt, moet het haalbaar zijn.

VI. Sluiting en presentatie voorlopige conclusies

Door Farousha Rellum (FR), secretaris van de SFB

FR bedankt de inleiders en panelleden voor hun bijdragen en alle overige aanwezigen voor de overweldigende belangstelling voor dit seminar. De SFB heeft geprobeerd zoveel mogelijk geïnteresseerden een plek aan te bieden. Op voorhand al kon de SFB het seminar in feite een succes noemen. FR geeft aan dat vaker moet worden geprobeerd om op deze manier, voordat wetten worden aangeboden aan het Parlement, al onze bijdrage te leveren aan de totstandkoming van nieuwe wetgeving. Dit biedt naar haar mening dan ook meer draagvlak onder de stakeholders. De SFB komt binnenkort met het verslag van dit seminar, waarin alle input van vandaag zal worden verwerkt en aan DNA en de minister van Financiën zal worden aangeboden. FR vertrouwt erop dat het ministerie van harte gebruik maakt van de conclusies van het Belastingseminar 2017. Het seminar werd afgesloten met het presenteren van de voorlopige conclusies.

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

VII. Conclusies en aanbevelingen

Uit de inleidingen en de daaropvolgende paneldiscussie kunnen op hoofdlijnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Een efficiënt belastingsysteem is essentieel voor het voeren van fiscaal beleid dat is gericht is op duurzame ontwikkeling;
- Goede fiscale wetgeving is naast een goed functionerende Belastingdienst bepalend voor een goed functionerend belastingsysteem;
- Als gevolg van achterhaalde wetgeving en een slecht functionerende Belastingdienst functioneert het Surinaams belastingsysteem niet efficiënt en vormt een belemmering voor het voeren van beleid gericht op duurzame ontwikkeling;
- Er ligt bij de overheid de taak om te zorgen voor een efficiënt belastingsysteem;
- Onder andere inclusiviteit, transparantie en accountability zijn heel belangrijk om draagvlak voor belastingheffing te creëren onder de belastingplichtigen;
- Met de invoering van de BTW kan consumptie beter worden ingezet voor (duurzame) economische ontwikkeling;
- De BTW zal onder andere zorgdragen voor een efficiëntere vorm van belasting heffen;
- Er zijn nog veel zaken rond de implementatie en uitvoering van de BTW, die nog moeten worden uitgezocht of nog in orde moeten worden gemaakt.

Naar aanleiding van het voorgaande zijn er verschillende aanbevelingen gedaan, waarvan de belangrijkste in het volgende op een rij worden gezet:

1. Gezien het belang van een efficiënt functionerend belastingsysteem voor het realiseren van duurzame ontwikkeling in Suriname, moeten de beleidsmakers alle inspanningen richten op een volledige herziening van het belastingsysteem;
2. Voor het verbeteren van het belastingsysteem in Suriname zijn onder andere de volgende maatregelen dringend vereist:
 - Sterke en competente aansturing van de Belastingdienst;
 - Administratieve en institutionele hervormingen;
 - Moderne op de lokale omstandigheden gerichte wetgeving;
 - Zo breed mogelijk draagvlak creëren (inclusiviteit) voor nieuwe belastingmaatregelen;
 - Transparantie en verantwoording (accountability) over de besteding van de middelen, maar bovenal
 - *Onvoorwaardelijke en partij overstijgende politieke commitment om dit mogelijk te maken en te blijven ondersteunen;*
3. Voorafgaand aan het treffen van maatregelen voor volledige herziening van het belastingsysteem wordt aanbevolen de volgende stappen te nemen:
 - Betrek zoveel mogelijk Surinaams kader en andere relevante stakeholders bij het formuleren van een lange termijnvisie over het belastingsysteem in Suriname;

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

- Besteedt het geld dat bij de IDB is geleend voor versterking van de Belastingdienst niet zolang er geen politieke commitment bestaat over de lange termijnvisie voor ons belastingsysteem;
 - Zorg voor voorlopige oplossingen om alvast eventuele knelpunten in de bestaande fiscale wetgeving op te lossen;
 - Vergeet daarbij vooral niet dat belastingplichtigen ook rechten hebben;
4. Het is duidelijk dat tezamen met de invoering van de BTW, tevens compenserende maatregelen in de inkomsten- en loonbelasting dienen te worden ingevoerd. Een BTW kan niet worden ingevoerd zonder compenserende maatregelen, aangezien het ontbreken hiervan de druk aan de inkomende kant als aan de uitgaande kant te hoog zal zijn.
 5. Ook dienen de macro-economische effecten bij de invoering van de BTW te worden doorgerekend.
 6. Daarnaast zal goed beleid geschreven dienen te worden, ten aanzien van de tariefstelling in de BTW.
 7. Het verdient de aanbeveling om de tariefstelling in de BTW in lijn te laten zijn met die van de regio. De meeste tarieven in de regio liggen rond de 15%, maar het zou goed zijn niet direct op dit niveau te gaan zitten doch geleidelijk aan ernaar toe te groeien. Tevens kunnen de tarieven gedifferentieerd worden.
 8. Met de invoering van de BTW wordt het systeem van vooraftrek geïntroduceerd. Dit betekent dat de belastingdruk bij de eindgebruiker komt te liggen. Met betrekking tot de vooraftrek is het aan te bevelen dat de BTW-restitutie gegarandeerd wordt. In de praktijk zien we momenteel dat restituties bij de inkomstenbelasting niet gegarandeerd zijn. De interne organisatie bij de Belastingdienst moet dusdanig zijn dat de restituties binnen redelijke termijnen kunnen worden verwacht.
 9. In een ideale situatie zou de Belastingdienst over een aangiftetijdvak een restitutie in feite moeten kunnen regelen. Echter, is het gebleken dat in landen in ontwikkeling dit niet haalbaar is. Derhalve wordt aanbevolen een redelijke termijn voor de verwerking van BTW-restituties globaal op maximaal drie maanden te stellen. Ondernemers verwachten immers korte doorlooptijden, om hun liquiditeitsstroom te kunnen garanderen.
 10. Tevens dienen rechtsmiddelen te worden ingevoerd die uitvoerbaar zijn. In het huidige systeem worden belastingplichtigen overgelaten aan de willekeur van de Belastingdienst en de belastingambtenaar. De mogelijkheid moet bestaan dat belastingplichtigen geschillen kunnen voorleggen aan een onafhankelijke instantie.
 11. In het huidige systeem en in de conceptwet BTW zijn vrijstellingen op eerste levensbehoeften opgenomen. Op deze manier worden sociaal zwakkeren deels beschermd in de BTW. Een

Belastingseminar 2017

FISCALE WETGEVING ALS BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

grote uitdaging is om te komen tot een gebalanceerd vrijstellingenregime. Tevens dient een goede uitleg van de vrijstellingen te worden gegeven.

12. Voorts wordt aanbevolen om het “nultarief” niet alleen van toepassing te laten zijn op de export van goederen, maar deze ook van toepassing te laten zijn op de “export” van diensten.
13. In dit kader wordt voorts in overweging gegeven om (op exportgerichte) bedrijven, die in de research and development fase, danwel in de exploratiefase van hun bedrijfsvoering verkeren, (tijdelijk) vrij te stellen van BTW, zodat er in de “opbouwfase” geen extra druk wordt gelegd op de liquiditeitspositie van die bedrijven.
14. In de conceptwet ontbreekt een goede overgangsregeling voor de huidige wettelijke regelingen. Aanbeveling verdient om tevens een goede overgangsregeling op te nemen in de nieuwe wet BTW.
15. De praktische uitvoerbaarheid op winkelniveau verdient tevens extra aandacht. Met name de invoering van het gebruik van diverse softwaresystemen om te kunnen voldoen aan de wettelijke administratieve verplichtingen zal zorgen voor grote investeringen. Het is aan te bevelen om de hoogte van de kosten van deze investeringen tevens kenbaar te maken.
16. De essentie van de invoering BTW is dat het systeem van heffing verschuift van een belasting op inkomen, naar een belasting op uitgaven. Momenteel is er een groep belastingplichtigen die op basis van de Wet Inkomstenbelasting geen belasting verschuldigd zijn. Door invoering van de BTW wordt derhalve een belastingdruk op hen gelegd. Het is de vraag hoe met deze groep belastingplichtigen wordt omgegaan in de BTW. Het is aan te bevelen om deze groep tegemoet te komen door verschillende tarieven op eerste levensbehoeften te introduceren, zodat lagere dan wel het nultarief hiervoor worden vastgesteld. Echter, voorkomen moet worden dat door te veel vrijstellingen, het systeem wordt verstoord. Wellicht dat de aanpassing van het minimumloon een optie biedt om deze groep van sociaal zwakkeren tegemoet te komen.
17. Er zijn momenteel belastingplichtige ondernemers, die of geen belasting betalen. Verwacht wordt dat deze groep het gat in het inkomen dat bij hen ontstaat door invoering van de BTW zal afwentelen op de consument. Aanbevolen wordt de effecten hiervan in kaart te brengen.
18. In het huidige belastingsysteem zijn er verschillende verbruiksbelastingen opgenomen waaronder omzetbelasting. Met de invoering van de BTW moet voorkomen worden dat meerdere bestedingsbelastingen op eenzelfde goed/dienst geheven worden.
19. Met de invoering van de BTW ontstaat een verschuiving van de directe naar de indirecte belastingen. Tijdens de paneldiscussie is gebleken dat de vakbeweging behoefte heeft aan een belastingoverzicht voor de komende vijf jaar. Door de verschuiving is het voor de werknemers van groot belang wat het effect van de invoering van de BTW zal zijn.